31. 3. 2024

ID: 120802

Stojí LL.M. za to?

Možná si pamatujete, že jsem se tady už jednou zamýšlela nad tím, nakolik má vlastně smysl studovat práva v zahraničí. A možná vám neutekl ani článek, ve kterém jsem se s vámi podělila o mou první delší zkušenost, kdy jsem strávila rok u neznámé rodiny v Texasu v maturitním ročníku na střední škole. Zkušenost to byla sice neskutečně zajímavá, ale díky věku a přísnému režimu, v němž jsem ten rok prožila, zároveň poměrně limitující. A moc jsem si chtěla tu zahraniční výpravu za vzděláním zkusit ještě jednou. Svobodněji. Kratší studia ani několikaměsíční stáž ve vídeňské advokátní kanceláři po promoci ještě tu touhu po komplexní zahraniční zkušenosti nedokázaly úplně naplnit. A tak jsem začala zvažovat zahraniční studium LL.M.

Nejdřív bylo třeba se poprat s tou zásadní otázkou. Dává studium LL.M. v zahraničí vlastně vůbec smysl? Pokud si na jednu misku vah položíme všechny ty podstatné důvody, které člověka mají tendenci odradit, je to otázka, kterou je třeba pořádně promyslet. Už jen skutečnost, že člověk musí většinou přerušit na rok celý svůj život. Se všemi ztrátami, které s tím v rovině osobní, profesní i finanční souvisí. Věnovat rok studiu pravidel, které z velké části pak už nikdy nevyužije. Budování vztahů s lidmi, kteří budou zbytek života pravděpodobně na úplně jiném kontinentě než my. To vše ve snaze získat titul, který lze získat za zlomek práce, času i peněz jinde mnohem snadněji.

Tak prosím vás, pro ten titul ani konkrétně nabiflované znalosti samotné, to smysl nedává. To si řekněme upřímně. Ale pro spoustu dalších důvodů ano.

A o ty se s vámi dneska ráda podělím. Stejně jako o to, jak třeba může taková cesta k zahraničnímu LL.M. vypadat.

Ještě než jsem vůbec otevřela první knihu v Berkeley, byla přede mnou maratonská překážková dráha, jejíž složitost se ukazovala teprve postupně. Bylo třeba prostudovat si nabídky a podmínky nepřeberného množství škol. A na ty, které síty všech porovnávání prošly, podat přihlášky. A absolvovat přijímací řízení. Představa studia v zahraničí je kouzelná. Realita příprav ale byla nekompromisně byrokratická. Daleko, daleko za hranice toho, na co je člověk zvyklý u nás.

Probrat se všemi informacemi o školách a stipendiích, o podmínkách a podkladech pro přihlášky, které jsem navíc rozesílala do několika různých států (anglicky i německy hovořících), vzalo neskutečně moc času. Navíc vyhodnotit si všechny aspekty případného pobytu a studia, vyplnit podrobné přihlášky, všechny jejich přílohy a formuláře a k tomu vypracovat požadované odborné eseje a zodpovědět v přihláškách, ale i v osobních pohovorech všechny otázky, to byla zábava nejméně na půl roku.

Požadované zkoušky z angličtiny, kterých jsem se po roce v USA tolik nebála, zase přinesly užitečné poučení o nezbytnosti sladit správně všechny detaily. Člověku se totiž mohlo stát, že po dlouhých přípravách a radostném absolvování na požadovaný počet bodů se ukázalo, že platnost některých výsledků expiruje dříve, než některé školy stačí přihlášku otevřít. Takže bylo třeba se do toho pustit znovu a lépe.

Velmi důležitou součástí přihlášek byla osobní doporučení z akademického i pracovního prostředí. Když s těmito lidmi probíráte snahu dostat se na některou z prestižních amerických škol, mají ve tváři většinou zájem. Ten se s prosbou o sepsání doporučujícího dopisu nenápadně mění na lehký úděs. Často ale jen do chvíle, než jim ve tváři bleskne poznání, kterak přehodit horkou bramboru

moudře zpátky na studenta. Jejich věta „Strašně rád vám doporučení dám, sepíšete mi jeho základ?“ spolehlivě vrátila útrpný úděs zase na mou tvář. Snažit se sepsat něco mezi tím, co by byla chvála, kterou školy potřebovaly slyšet, a tím, co by mi nepřipadalo nepřístojné před šéfy a profesory o sobě zmiňovat, to nebylo nic příjemného. Má oblíbená profesorka, která jediná měla také zkušenost z americké univerzity, mi navíc mou verzi shovívavě vrátila. Poznamenala, že je sice milé, jak jsem skromná, ale že tady je to vlastně úplně špatně. V americkém prostředí totiž takové doporučení vůbec jako doporučení nepůsobí. Naopak. Poučila mě, že je třeba zohlednit i odlišnou mentalitu a vyjadřování v daném státě. U nás běžná pochvalná slova jednoduše mají třeba v USA trošku jiný význam. Dost na to, aby v kontextu zvyklostí na prestižních amerických univerzitách působily spíše jako nenápadné sdělení, že přijetí takového studenta nestojí za to zvažovat.

Finální verze jsem nečetla, ale doporučení, zvláště od někoho, kdo tamní systém trošku znal, byly neocenitelným přídavkem do souboru podkladů, na nichž se zakládalo finální rozhodnutí univerzit.

A potom, po mnoha měsících, které přípravy zabraly, už přišla ta krásná část. To když člověk v rozhodnutí viděl tu vytouženou větu „We are pleased to inform you…“. Některé dopisy a jejich doprovázející uvítací balíčky, třeba ten z Columbia Law School v New Yorku, jsem si nechala dodnes. Dlouho mi totiž trvalo vůbec uvěřit, že i tohle se může podařit.

A začala další, tentokrát ještě příjemnější detektivní činnost. Podrobně porovnávat všechny školy a programy, které mě přijaly. Zvažovala jsem, co bude to pravé. Která země. Jaké podmínky. Porovnávala získaná stipendia. Vzdálenost od domova. Jazyky. Průběh a zaměření studia a vůbec všechny aspekty toho, kam mi přijímací dopisy daly možnost se příští rok vydat.

Nakonec mě moje finální rozhodnutí nasměrovalo na University of California, Berkeley. Jednak patřila mezi mé od pradávna vysněné školy, ale zejména disponovala jednou specialitou. Otevírali totiž tzv. „Professional Track“.

Tento program nabízel unikátní možnost strávit v USA při studiu jeden semestr. Následně se vrátit na dva semestry domů. A plně do práce. A poté dokončit druhý semestr opět v USA. Studium přitom probíhalo vždy v letních měsících. To se nepřítomnost v kanceláři dala vykrýt vybráním dovolené, v kombinaci s prací na dálku. A tak jsem, z velké části i díky podporujícímu vedení v kanceláři, mohla pokračovat v práci, kterou jsem měla moc ráda. Což mimo jiné pomohlo i s finanční zátěží, kterou takové studium, přes případná stipendia, na člověka naloží. Klidně jsem vzala zavděk i bydlením v zahradní kůlničce u jednoho z místních domků, jen když se to všechno dohromady poskládalo, a já mohla studium absolvovat!

Navíc tím, že program přitahoval profesionály ze všech koutů světa, kteří si chtěli udržet krok se svou prací (velmi často v nejvyšších právních pozicích v jejich státech) a zároveň se vzdělávat, se vytvořil unikátní melting pot jedinečných postav s fascinujícími příběhy a zkušenostmi.

Samotný příjezd do Berkeley pak byl jako skok do neznáma. Město a kampus oplývaly atmosférou intelektuální svobody a inovace, ve které se člověk snadno a rád nadšeně ztratil.

Berkeley nabízela výuku, která daleko přesahovala tradiční přednáškový styl. Profesoři nás často stavěli před reálné právní dilema, které vyžadovalo nejen hluboké znalosti, ale i schopnost kritického myšlení, komparací a inovativního přístupu k řešení problémů. Hned od začátku bylo jasné, že každý přináší do programu něco speciálního. Diskuse ve třídě často překračovaly tradiční právní teorie a zabíhaly do oblastí etiky, technologie nebo komplikované mezinárodní politiky. Na každou hodinu bylo nezbytné se několik hodin připravovat a přijít již vyzbrojeni znalostmi tak, abychom byli schopní je uplatnit v debatách a na praktických případech.

I zkoušky probíhaly odlišně od toho, na co jsem byla zvyklá. Možnost mít při jejich skládání k dispozici učebnice jsem nejdříve vnímala jako nepochopitelné ulehčení jinak složitého systému. Až překvapivě snadné, říkala jsem si. Ale tyto „Open book exams“ se ukázaly být způsobem ověření znalostí, který dával obrovský smysl. A snadné nebyly ani trošku. V reálném světě také nepracujeme bez toho, že bychom měli možnost si své závěry a rady podložit podklady a zdroji. Nabiflovaná pravidla v dnešním světě dávno ztratila své výsadní místo. Na zkoušky jsme si mohli přinést téměř jakékoli podklady a knihy, které jsme chtěli. Ano. Nicméně realita byla taková, že zkoušky byly tak komplexní, složité a psané v časovém presu, že nám to umožnilo zdroje použít jen v případě, kdy už člověk věděl, co a kde má hledat a pouze si chtěl své vědomosti ověřit nebo rychle připomenout. Takže vlastně ideální využití. Odstranilo to nezbytnost bezhlavého biflování, ale zachovalo potřebu komplexního přehledu a znalostí.

Společenská část této zkušenosti byla také nepoměrně příjemnější. Oproti mému ročnímu pobytu na střední škole v USA, kde jsem byla jediným "nováčkem" mezi texaskými studenty, navíc ještě bojující s novým jazykem, byl pobyt v Berkeley nesrovnatelně snadnější. A o to úžasnější. Všichni jsme byli na stejné lodi. Společný náročný program. Dlouhé dny ve škole. Společný dočasný pobyt v úplně jiném světě. Společné nadšení z možností, které Berkeley přináší. Společná odpoledne a noci v knihovnách. Trošku podobná (a přesto u každého unikátní) minulost, ale i sny a cíle. Tradice, jako třeba úterky v baru naproti fakultě, který vypadal, jako by vyskočil přímo z knih o Harrym Potterovi, ranní výšlapy do kopců nad fakultou nebo vzájemné sdílení našich kultur, kuchyní a zážitků. Společné sportování i výlety. Sdílení toho, co jsme nechali doma. A co objevili v Berkeley. Loučení a těšení se na druhý společný semestr. Pochopení zvláštností chvil, které jsme v mezičase zažívali doma. Radost z druhého setkání, i smutek nad tím, že celá tahle jedinečná skutečnost končí. Ale i následné setkávání a vzájemné návštěvy v našich rodných zemích, důmyslně rozesetých po skutečně celém světě. To všechno nás spojilo do skupiny, na kterou nikdo z nás nedá dopustit.

Člověk vlastně získá možnost přijet kamkoliv na světě a vědět, že tam může najít zázemí, protože i v této zemi velmi pravděpodobně žije aspoň jeden poměrně blízký kolega. Má možnost obrátit se s právním problémem na některé z nejlepších právníků prakticky kdekoliv na světě. A možnost zjistit, že když něčemu věnuje dost času a úsilí, jde se prokousat i věcmi, které nám na začátku připadaly úplně mimo naše možnosti.

A to je pár mých oblíbených důvodů, pro které věřím, že zahraniční výjezdy a zkušenosti mají obrovský smysl a přínos. Daleko, daleko za hranicemi konkrétních znalostí nebo titulů.

JUDr. Michala Plachká, LL.M.,
managing partner, advokát
PURE Legal s.r.o., advokátní kancelář,
místopředsedkyně představenstva České advokátní komory

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 1/2024

Další články:

- Proč musí obhájce u soudu mlčet?
- Advokátní úschovy a kolektivní vina
- Buřty, pivo a nenávist
- Kolegialita jako klíč k úspěchu
- O co aktuálně usiluje vedení ČAK?
- O důstojnosti advokátního stavu
- O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas
- Stojí LL.M. za to?
- Verba docent …
- Hodiny tikají každému
- Justice před soudem